Afdeling Sensoriek 1984-02-10

RAPPORT 84.17 Pr.nr. 404.0080

Onderwerp: Leeftijdsaanduiding van kaas.
Mening en koopgedrag van het
thuispanel.

Verzendlijst: direkteur, sektorhoofd (3x), direktie V.K.A., afd.
Sensoriek (2x), afd. Normalisatie/harmonisatie (Humme),
Projektbeheer, Projektleider (Cramwinckel), Oortwijn,
mw Werdmuller, Sledsens, sektormappen,
VKA - W. de Wit, R.A. Hilhorst, direktie VZ.

8417

Afdeling Sensoriek 1984-02-10

RAPPORT 84.17 Pr.nr. 404.0080

Projekt: Sensorisch onderzoek van voedingsmiddelen door het thuispanel
Onderwerp: Leeftijdsaanduiding van kaas.
Mening en koopgedrag van het thuispanel.

Doel:
Nagaan:
- of er behoefte is aan een betere leeftijdsaanduiding van kaas;
- hoe en waar men kaas van een bepaalde leeftijd kiest en koopt;
- in hoeverre men aan een bepaalde kaas dezelfde leeftijd toekent;
- of men aan een bepaalde kaas de juiste leeftijd toekent.

Samenvatting/conclusie:
Aan 416 deelnemende gezinnen is een vacuumverpakt stuk kaas met een enqueteformulier uitgereikt. 49% van de gezinnen heeft jonge en 51% heeft jong-belegen kaas ontvangen.
- Uit de resultaten blijkt dat "de consument" nauwelijks behoefte heeft aan een betere leeftijdsaanduiding. De deelnemers kopen overal kaas, een kleine meerderheid doet dit in het grootwinkelbedrijf, waar de kaas vers van het mes verkocht wordt. De deelnemers maken meestel hun keuze door te vragen en in mindere mate door de kaas te proeven en het etiket te lezen. Dit is afhankelijk van het winkeltype waar men kaas koopt.
- Slechts iets meer dan de helft van de deelnemers (53%) heeft de leeftijd van de aangeboden kaas, conform de normen geschat. De jonge kaas werd door 34% jong en door 64% jong-belegen genoemd. De jong-belegen kaas werd door 10% jong, door 72% jong-belegen en door 18% belegen genoemd.
  Omdat door de meeste deelnemers de leeftijd van de kaas te hoog ingeschat wordt, duidt dit er misschien op dat de jonge kaas, die in de winkels te koop ligt, jonger is dan de jonge kaas die voor deze test werd aangeboden.
- Men dient er rekening mee te houden dat dit onderzoek alleen met jonge en jong-belegen kaas is uitgevoerd zodat er met betrekking tot belegen en andere kaas geen conclusies getrokken kunnen worden. Gezien de opzet van het onderzoek dient in aanmerking genomen te worden dat de resultaten niet representatief zijn voor "de Nederlandse consument", ze geven echter wel een indicatie.

Verantwoordelijk: dr H. Herstel
Medewerker/Samensteller: D.M. van Mazijk-Bokslag
Projektleider: dr ir A.B. Cramwinckel

Inleiding

1. Doelstelling
2. Opzet
3. Binnenkomst formulieren
4. Vastlegging van de waarnemingen
5. Procentuele verdeling van de respons per variabele
6. Statistische analyse
7. Samenvatting/conclusies
8. Retourschrijven naar de panelleden
9. Bijlagen

Inleiding

De leeftijdsaanduiding van kaas en de controle daarop is in discussie. De enige eis is momenteel de minimum-leeftijd van 4 weken voor jonge kaas. Er zijn wel richtlijnen voor de rijpingstijden maar de fabrikanten behoeven zich daar niet aan te houden.

Het Nederlandse Zuivelbureau geeft de volgende richtlijnen aan:

jong	- minimaal 4 weken oud
jong-belegen	- minimaal 8 weken oud
belegen	- minimaal 4 maanden oud
extra-belegen	- minimaal 7 maanden oud
oud	- minimaal 10 maanden oud
overjarig	- minimaal 1 jaar oud

De Consumentenbond heeft bij een onderzoek naar de leeftijd van jong-belegen voorverpakte kaas geconstateerd dat negen van de twintig monsters, waarvan de produktiedatum via het rijkskaasmerk te achterhalen was, te jong waren (Consumentengids, september 1982).

Om meer inzicht te krijgen hoe de gebruiker ten opzichte van deze zaak staat is het thuispanel ingeschakeld.

Hoofdstuk 1

Doelstelling

Nagaan:

- of er behoefte is aan een betere leeftijdsaanduiding van kaas;
- hoe en waar men kaas van een bepaalde leeftijd kiest en koopt;
- in hoeverre men aan een bepaalde kaas dezelfde leeftijd toekent;
- of men aan een bepaalde kaas de juiste leeftijd toekent.

Hoofdstuk 2

Opzet

Het Zuivel-Kwaliteitscontrole-Bureau heeft twee partijen kaas van verschillende leeftijden aangekocht. Deze kazen zijn door de fabrikant in stukken van ± 500 g verdeeld en vacuum verpakt. De partijen zijn gecodeerd met resp. M (jonge kaas van 6 weken oud) en P (jong-belegen kaas van 3 maanden oud).

Resultaten chemische analyse

	M	P
vocht	38,1%	36,6%
vet	30,8%	31,4%
vet in de droge stof	49,7%	49,5%
NaCl	2,22%	2,40%
NaCl in de droge stof	3,59%	3,78%

De kazen werden op het ZKB door een deskundigenpanel beoordeeld op vorm, korst, uiterlijk, zuivel, geur en smaak en voorkomen op doorsnede.
De keuring gaf geen aanleiding tot op- of aanmerkingen betreffende de kwaliteit.

Ook een intern RIKILT-panel van 10 personen beoordeelde de kazen nadat deze op een temperatuur van 15°C waren gebracht.

	M	P
consistentie	iets zacht, iets plakkerig	stevig, goed
intensiteit smaak	goed	goed, iets meer dan M
zout	goed	goed
leeftijd	jong tot jong-belegen	jong-belegen tot belegen

De leeftijd is chemisch (m.b.v. elektroforese) nog niet te bepalen.

Samenstelling thuispanel

Het thuispanel was samengesteld uit de gezinnen van medewerkers en kennissen van de volgende instellingen:

Sprenger Instituut, Wageningen	108 gezinnen
Proefstation voor de fruitteelt, Wilhelminadorp	76 gezinnen
RIKILT, Wageningen	120 gezinnen
Spelderholt, Beekbergen	112 gezinnen.

In totaal hebben 416 gezinnen deelgenomen. Per contaktpersoon is één soort kaas meegegeven. 49% van de gezinnen heeft code M en 51% van de gezinnen heeft code P ontvangen.

Enqueteformulier

Het aan de gezinnen uitgereikte formulier en het begeleidende schrijven zijn opgenomen in de bijlage. Omdat de vragen hoofdzakelijk het koopgedrag betroffen is alleen aan de gezinsrepresentant gevraagd het formulier in te vullen.

Verspreiding van het produkt

Op 7 december 1982 is de kaas vanuit het RIKILT bij het Sprenger Instituut en het Spelderholt bezorgd. Op 14 december heeft het P.F.W. de kaas bij het RIKILT opgehaald. De formulieren waren voorzien van de code M of P.

Hoofdstuk 3

Binnenkomst formulieren

Binnen 10 dagen: 53,5% ontvangen.
Binnen 15 dagen: 75% ontvangen.
Binnen 25 dagen: 88% ontvangen.
Binnen 30 dagen: 94% ontvangen.
20 formulieren (= 5%) zijn niet ingeleverd.

Hoofdstuk 4

Vastlegging van de waarnemingen

De antwoorden zoals die op het formulier zijn aangegeven, zijn vastgelegd in de UPP-sysfile TEST4.UPS. De gegevens voor variabele 1 t/m 9 zijn via het Data Base Management System Datatrieve, waarin de gegevens van alle panelleden zijn vastgelegd, automatisch gecreëerd. De gegevens met betrekking tot de antwoorden zijn op basis van het deelnemersnummer erbij geponst.
Een file info voor TEST4.UPS is in de bijlage opgenomen.

Hoofdstuk 5

Procentuele verdeling van de respons per variabele.

		ontvangen	
		jong	jong-belegen
A. Wat is volgens u de leeftijd van deze kaas?	1. jong	34,0%	10,3%
	2. jong-belegen	64,0%	71,6%
	3. belegen	2,0%	18,1%
	4. extra-belegen	-	-
	5. oud	-	-
B. Hoe heeft u deze kaas gegeten?	1. uit het vuistje	47,6%	
	2. als broodbeleg	22,0%	
	3. anders	2,0%	
	4. uit het vuistje en als broodgeleg	29,4%	
C. Wat bepaalt voor u de leeftijd van kaas?	1. smaak	20,0%	
	2. struktuur	7,0%	
	3. smaak en struktuur	70,6%	
	4. anders	2,3%	
D. Let u op de leeftijd van kaas bij het kopen?	1. altijd	79,8%	
	2. meestal wel	17,2%	
	3. meestal niet	1,0%	
	4. nooit	2,0%	
E. Op welke manier kiest u kaas van een bepaalde leeftijd?	1. door te vragen	39,4%	
	2. door te proeven	19,2%	
	3. door te voelen	1,0%	
	4. door het etiket te lezen	19,7%	
	5. door te vragen en te proeven	10,7%	
	6. door te vragen en te lezen	7,0%	
	7. door te proeven en te lezen	1,2%	
	8. door te voelen en te lezen	1,8%	

F. Komt de aangegeven leeftijd overeen met wat u er van verwacht?	1. altijd	16,7%
	2. meestal wel	82,5%
	3. meestal niet	0,5%
	4. nooit	-
G. Heeft u behoefte aan een betere leeftijds aanduiding bij kaas?	1. ja	24,9%
	2. nee	62,1%
	3. geen mening	13,0%
H. Waar koopt u meestal kaas?	1. kaaswinkel	15,7%
	2. zuivelhandel	7,2%
	3. grootwinkelbedrijf (voorverpakte kaas)	17,0%
	4. grootwinkelbedrijf (vers van het mes)	26,2%
	5. markt	19,4%
	6. boerderij	1,8%
	7. kaaswinkel + grootwinkelbedrijf (vers)	2,7%
	8. kaaswinkel + markt	3,5%
	9. grootwinkelbedrijf, vers + verpakte kaas	1,2%
	10. groot winkelbedrijf (voorverpakte kaas) + markt	3,0%
	11. grootwinkelbedrijf (vers) + markt	2,2%
I. Hoeveel kaas koopt u per week?	0 < 250 g	1,5%
	250 < 450 g	6,6%
	450 < 650 g	34,5%
	650 < 850 g	9,9%
	850 <1050 g	35,8%
	1050 <1250 g	0,2%
	1250 <1450 g	0,2%
	1450 <1650 g	9,6%
	1650 <1850 g	0,5%
	1850 <2050 g	1,0%

Gemiddeld 800 g/week per gezin.

Omgerekend in grammen per persoon per week

0 < 50 g	0,2%
50 < 150 g	11,4%
150 < 250 g	21,1%
250 < 350 g	38,1%
350 < 450 g	9,6%
450 < 550 g	15,2%
550 < 650 g	1,3%
650 < 750 g	0,2%
750 < 850 g	1,8%
860 < 950 g	-
950 <1050 g	1,0%

Berekend komt dit neer op een gemiddelde van 300 gram per persoon per week (14,9 kg per persoon per jaar).

J. Van welke leeftijd is de kaas die u meestal koopt?

1. jong	14,5%
2. jong-belegen	37,0%
3. belegen	15,5%
4. extra-belegen	10,0%
5. oud	4,5%
6. overjarig	0,8%
7. jong + jong belegen	3,2%
8. jong + belegen	2,0%
9. jong + extra belegen	1,8%
10. jong-belegen + belegen	5,8%
11. jong-belegen + extra belegen	2,0%
12. belegen + extra belegen	3,0%

Hoofdstuk 6

Statistische analyse

De heer ing. R.A. Hilhorst van het Sprenger Instituut is behulpzaam geweest bij de statistische evaluatie van de resultaten. Voor zijn deskundige inbreng zijn wij hem zeer erkentelijk.

Bij de analyses wordt gesproken van een aantoonbaar verband als de onbetrouwbaarheid kleiner of gelijk is aan 5%.

Hoofddoel van het onderzoek is: nagaan of men behoeft heeft aan een betere leeftijdsaanduidng van kaas.
Op deze vraag antwoorden 249 (62,0%) deelnemers met nee, 100 deelnemers (25,0%) met ja en 52 (13,0%) hebben geen mening.

Op de vraag of de aangegeven leeftijd overeenkomt met wat men verwacht, antwoordt 99,5% van de deelnemers met altijd of meestal wel.

Nagegaan is of er verband bestaat tussen het uitkomen van de verwachting en de behoefte aan een betere leeftijdsaanduiding, zowel voor alle deelnemers als voor alleen die deelnemers, die de aangeboden kaas de juiste leeftijd toekenden.

Tabel 1 Het uitkomen van de verwachting voor de groepen met de verschillende behoeften ten aanzien van de leeftijdsaanduiding. Alle deelnemers

Verwachting	Behoefte ja	nee	totaal
altijd	12 (12%)	54 (22%)	66 (19%)
meestal wel	86 (88%)	195 (78%)	281 (81%)
totaal	98 (100%)	249 (100%)	347 (100%)

chi-kwadraat: 4,1 (1 g.v.v.).

Tabel 2 Idem als tabel 1, alleen voor de "goed" schatters.

Verwachting	Behoefte ja	nee	totaal
altijd	5 (9%)	28 (22%)	33 (18%)
meestal wel	52 (91%)	100 (78%)	152 (82%)
totaal	57 (100%)	128 (100%)	185 (100%)

chi-kwadraat: 4,6 (1 g.v.v.).

Conclusie: Uit bovenstaande tabellen blijkt dat er een verband aantoonbaar.

Er is ook nagegaan of er verband bestaat tussen de behoefte aan een betere leeftijdsaanduiding en de leeftijd van de kaas die men meestal koopt.

Tabel 3 Behoefte versus koopleeftijd voor alle deelnemers

	Koopleeftijd					
Behoefte	jong	jong-belegen	belegen	extra-belegen	ouder	totaal
ja	11(20%)	39(32%)	13(23%)	18(46%)	8(40%)	89(30%)
nee	44(80%)	83(68%)	44(77%)	21(54%)	12(60%)	204(70%)
totaal	55(100%)	122(100%)	57(100%)	39(100%)	20(100%)	293(100%)

chi-kwadraat: 9,9 (4 g.v.v.).

Tabel 4 Idem als tabel 3, alleen voor de "goed"-schatters

	Koopleeftijf				
Behoefte	jong	jong-belegen	belegen	extra-belegen en ouder	totaal
ja	6(21%)	24(35%)	6(24%)	16(44%)	52(33%)
nee	23(79%)	45(65%)	19(76%)	20(56%)	107(67%)
totaal	29(100%)	69(100%)	25(100%)	36(100%)	159(100%)

chi-kwadraat: 5,1 (3 g.v.v.).

Conclusie: Zo'n verband blijkt alleen aantoonbaar te zijn bij alle deelnemers.

Wel is er een verband aantoonbaar tussen de plaats waar de deelnemers meestal kaas kopen en de behoefte aan een betere leeftijdsaanduiding.

Tabel 5 Koopkanaal versus behoefte voor alle deelnemers.

	Koopkanaal					
Behoefte	kaas-winkel	zuivel-handel	grootwinkel-bedrijf vers van het mes	grootwinkel-bedrijf voor-verpakte kaas	markt	totaal
ja	24(44%)	4(17%)	8(14%)	24(25%)	19(27%)	79(26%)
nee	31(56%)	19(83%)	48(86%)	71(75%)	51(73%)	220(74%)
totaal	55(100%)	23(100%)	56(100%)	95(100%)	70(100%)	299(100%)

chi-kwadraat: 13,7 (4 g.v.v.)

Deelnemers die in de kaaswinkel kaas kopen blijken deze behoefte sterker te hebben dan mensen die in het grootwinkelbedrijf, op de markt of bij de zuivelhandel kopen.

Tabel 6: De manier van kaas van een bepaalde leeftijd kiezen versus de plaats waar men die kaas koopt.

Kanaal	Manier van kiezen: vragen	proeven	etiket lezen	vragen en proeven en lezen, anders	totaal
grootwinkelbedrijf verpakte kaas	5(7%)		54(79%)	9(13%)	68(100%)
grootwinkelbedrijf vers van het mes	68(65%)	13(12%)	10(10%)	14(13%)	105(100%)
zuivelhandel	16(55%)	1(3%)	3(10%)	9(31%)	29(100%)
kaaswinkel	26(41%)	23(36%)	5(8%)	9(4%)	63(100%)
markt	30(38%)	30(38%)	2(3%)	16(21%)	78(100%)
anders	13(22%)	10(17%)	5(9%)	30(52%)	58(100%)
totaal	158(39%)	77(19%)	79(20%)	87(22%)	401(100%)

chi-kwadraat: 267 (15 g.v.v.).

De wijze waarop men bij de aankoop nagaat van welke leeftijd de kaas is, is sterk afhankelijk van de plaats van aankoop.
In de kaaswinkel en op de markt wordt vaak geproefd en naar de leeftijd gevraagd terwijl bij verpakte kaas in het grootwinkelbedrijf het etiket wordt gelezen.

De cijfers zijn misschien wat vertekend omdat de mogelijkheid om te antwoorden dat men op geen enkele wijze kiest niet aanwezig was.

Tabel 7 Plaats van kaas kopen en het al dan niet uitkomen van de verwachting voor alle deelnemers.

Kanaal	Uitkomen verwachting altijd	meestal wel	meestal niet/nooit	totaal
kaaswinkel	8(13%)	55(87%)	0	63(100%)
zuivelhandel	8(28%)	21(72%)	0	29(100%)
grootwinkelbedrijf verpakte kaas	13(19%)	54(79%)	1(1%)	68(100%)
grootwinkelbedrijf vers van het mes	22(21%)	83(79%)	0	105(100%)
markt	12(15%)	66(85%)	0	78(100%)
totaal	63(18%)	279(81%)	1(0,3%)	343(100%)

Kruskal en Wallis (getoetst met de chi-kwadraat verdeling): 3,8 (ß g.v.v.)

Tabel 8 Idem als tabel 7, alleen voor de "goed"-schatters.

Kanaal	Uitkomen verwachting altijd	meestal wel	meestal niet/nooit	totaal
kaaswinkel	2(6%)	30(94%)	0	32(100%)
zuivelhandel	4(25%)	12(75%)	0	16(100%)
grootwinkelbedrijf verpakte kaas	6(18%)	28(82%)	1(1%)	34(100%)
grootwinkelbedrijf vers van het mes	14(22%)	50(78%)	0	64(100%)
markt	6(14%)	36(86%)	0	42(100%)
totaal	32(17%)	156(83%)	1(0,5%)	189(100%)

Kruskal en Wallis (getoetst met de chi-kwadraat verdeling): 4,6 (4 g.v.v.)

Het al dan niet uitkomen van de verwachting staat niet in verband met de plaats waar men de kaas meestal koopt. Dit geldt voor alle deelnemers en voor die deelnemers die de leeftijd van de aangeboden kaas "goed" hebben geschat.

Tabel 9 De plaats van kopen versus de vraag of men op de leeftijd van de kaas let bij het kopen van kaas.

Kanaal	Let men op altijd	meestal wel	meestal niet/nooit	totaal
kaaswinkel	49(79%)	11(17%)	2(3%)	62(100%)
zuivelhandel	22(76%)	6(21%)	1(3%)	29(100%)
grootwinkelbedrijf verpakte kaas	55(81%)	12(18%)	1(1%)	68(100%)
grootwinkelbedrijf vers van het mes	86(82%)	16(15%)	3(3%)	105(100%)
markt	59(76%)	15(19%)	4(5%)	78(100%)
totaal	271(79%)	60(18%)	11(3%)	342(100%)

Kruskal en Wallis (getoetst met de chi-kwadraat verdeling): 1,5 (4 g.v.v.)

De plaats waar de kaas gekocht wordt heeft geen invloed op het feit of men let op de leeftijd van kaas bij het kopen.

Op de vraag in hoeverre de "consumenten" aan een bepaalde kaas de leeftijd toekennen, die door het Ned. Zuivelbureau wordt gehanteerd, moet geconstateerd worden dat slechts iets meer dan de helft van de deelnemers de leeftijd van de aangeboden kaas conform deze normen geschat heeft (67 + 146 = 213 = 53%)

Tabel 10 De leeftijd van de aangeboden kaas versus de geschatte leeftijd

Beoordeeld als	Aangeboden jong	jong-belegen	totaal
jong	67(34%)	21(10%)	88(22%)
jong-belegen	126(64%)	146(72%)	272(68%)
belegen	4(2%)	37(18%)	41(10%)
	197(100%)	204(100%)	401(100%)

Hierbij valt op dat van de deelnemers die jonge kaas (6 weken) heeft ontvangen slechts 34% deze kaas jong noemt, terwijl de deelnemers die de jong-belegen heeft ontvangen 72% deze kaas inderdaad jong-belegen noemen. Dit is logisch gezien het feit dat jong-belegen kaas relatief meer wordt gekocht, waardoor de kans op een "goede" schatting binnen de groep die jong-belegen kaas kreeg aangeboden ook groter is (zie tabel 11).

Tabel 11 De leeftijd van de aangeboden kaas versus de leeftijd van de kaas die men gewoonlijk koopt

	Koopleeftijd									
Aangeboden	jong	jong-belegen	belegen	extra-belegen	oud	over-jarig	jong+jong belegen	jong + belegen	overig combinaties	totaal
jong	31(16%)	67(34%)	31(16%)	16(8%)	10(5%)	1(0,5%)	8(4%)	5(2,5%)	28(14%)	197(100%)
jong-belegen	27(13%)	81(40%)	31(15%)	24(12%)	8(4%)	2(1%)	5(2,5%)	3(1,5%)	22(11%)	203(100%)
totaal	58(14%)	148(38%)	62(16%)	40(10%)	18(4%)	3(1%)	13(3%)	8(2%)	50(12%)	400(100%)

Hoofdstuk 7

Samenvatting/conclusie:

Jong-belegen kaas wordt het meest gekocht door de deelnemers (nl. door 37%). Verder komen belegen en jonge kaas met ieder ± 15% op de tweede plaats, 10% koopt extra-belegen en ca. 5% koopt gewoonlijk oude kaas. De deelnemers kopen overal kaas met een kleine meerderheid voor het grootwinkelbedrijf, waar de kaas vers van het mes verkocht wordt. De deelnemers maken meestal hun keuze door te vragen en in mindere mate door de kaas te proeven en het etiket te lezen, afhankelijk van het winkeltype.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat de "consument" nauwelijks behoefte heeft aan een betere leeftijdsaanduiding van kaas. De aangegeven leeftijd blijkt meestel wel (op 0,5% na) overeen te komen met wat de consument verwacht van die kaas. Men is achteraf tevreden met de gekocht kaas.

Slechts iets meer dan de helft (53%) van de deelnemers heeft de leeftijd van de aangeboden kaas conform de normen geschat. De jonge kaas werd door 34% jong en door 64% jong-belegen genoemd. De jong-belegen kaas werd door 10% jong, door 72% jong-belegen en door 18% belegen genoemd.
Omdat door de meeste deelnemers gewoonlijk de leeftijd van de kaas te hoog ingeschat wordt, duidt dit er misschien op dat de jonge kaas, die in de winkels te koop ligt, jonger is dan de jonge kaas die voor deze test werd aangeboden.

Men dient er rekening mee te houden dat dit onderzoek alleen met jonge en jong-belegen kaas is uitgevoerd, zodat er met betrekking tot belegen en oudere kaas geen conclusies getrokken kunnen worden.

Achteraf gezien is het te betreuren dat niet gevraagd is bij welke temperatuur de deelnemers de kaas geproefd hebben omdat ons gebleken is dat de kaas direkt uit de koelkast genomen een steviger struktuur heeft en daardoor ouder lijkt dan kaas op kamertemperatuur.

Gezien de opzet van het onderzoek dient in aanmerking genomen te worden dat de resultaten niet representatief zijn voor de Nederlandse bevolking maar wel een indicatie geven.

Hoofdstuk 8

Retourschrijven naar de panelleden

In de maand december heeft u een stukje jonge of jong-belegen kaas met een vragenformulier meegekregen. Deze test is uitgevoerd omdat momenteel de leeftijdsaanduiding van kaas en de controle daarop in discussie is.

De enige wettelijk vastgelegde eis is de minimum leeftijd van vier weken voor jonge kaas. Er zijn wel richtlijnen voor de rijpingstijden van kaas maar de fabrikanten behoeven zich daar niet aan te houden. De extra belegen kaas van de ene fabrikant kan wel net zo oud zijn als de belegen kaas van een andere fabrikant. U betaalt meer naarmate de kaas ouder is, omdat deze kaas langer gerijpt (bewaard) is.

Het Nederlandse Zuivelbureau houdt de volgende richtlijnen aan:

jong	minstens 4 weken oud
jong-belegen	minstens 8 weken oud
belegen	minstens 4 maanden oud
extra belegen	minstens 7 maanden oud
oud	minstens 10 maanden oud
overjarig	minstens 1 jaar oud.

Alle in Nederland geproduceerde kazen zijn voorzien van een rijkskaasmerk. Dit merk is een plaatje caseïne dat op de dag van de produktie op de kaas aangebracht wordt en een geheel met de korst vormt zodat verwijdering niet mogelijk is.



Op dit merk staat aangegeven:

- het vetgehalte van de kaas
- het land van herkomst (Holland)
- de producent en het controlestation waardoor deze producent gecontroleerd wordt
- een volgnummer, zodat na te gaan is wanneer en uit welke partij melk de kaas gemaakt is.

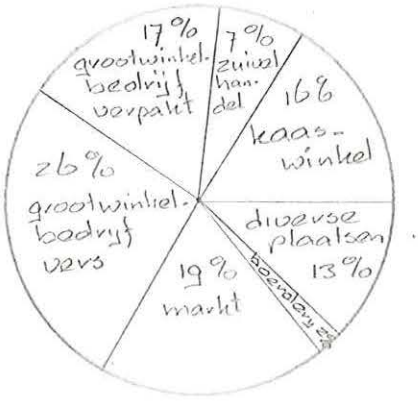
Per jaar eten wij ± 12 kg Hollandse kaas per persoon, waarvan ± 98% fabriekskaas. In 1981 werd door de fabrieken en kaasboerderijen ± 465 miljoen kilo kaas gemaakt, waarvan wij zelf ongeveer eenderde deel opeten. De rest wordt geexporteerd.

De deelnemers aan het thuispanel (400 gezinnen) bleken zelfs nog meer kaas te eten, nl. ± 15 kg per persoon per jaar.

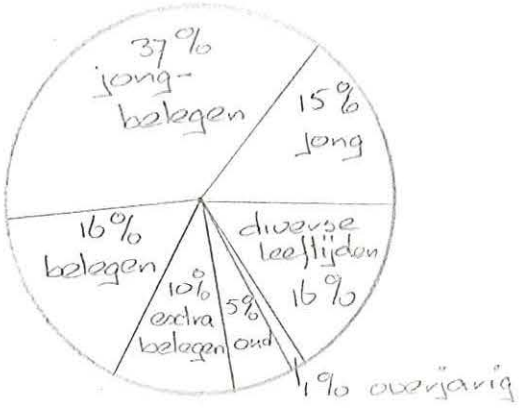
De helft van de deelnemende gezinnen heeft jonge kaas van 6 weken oud ontvangen.
De andere helft jong-belegen kaas van 3 maanden oud.
80% van de deelnemers let altijd op de leeftijd van kaas bij het kopen, 17% meestal wel en slechts 3% meestal niet of nooit.
De smaak en struktuur bepalen voor 70% van de deelnemers de kaasleeftijd, voor 20% van de deelnemers is alleen de smaak de leeftijdsbepaler.
Voor 16,7% komt de aangegeven leeftijd altijd overeen met de verwachting, voor 82,8% meestal wel en voor slechts 0,5% van de deelnemers klopt het meestal niet.
62% van de gevraagde gezinnen heeft geen behoefte aan een betere aanduiding, 25% zou wel graag een betere leeftijdsaanduiding zien, terwijl 13% geen mening heeft.

Zo wordt door u kaas gekocht:

plaats



leeftijd



Wij danken u voor de medewerking aan deze test.
Hartelijke groeten.

De proefleiding.

BIJLAGE 1

Thuispanel onderzoek kaas

Deze keer willen wij u een stukje Goudse kaas aanbieden.
Wij vragen u de leeftijd van dit stuk kaas te schatten en ook nog een paar vragen omtrent uw kaasgebruik te beantwoorden.

Er is jonge, jong-belegen, belegen, extra-belegen, oude en overjarige kaas te koop. Deze verschillen ontstaan door de rijpingstijden. Tijdens de rijping verdampt er water en vinden er allerlei omzettingen plaats die de kaas zijn eigen smaak en aroma geven. Zo is kaas die 10 maanden heeft gelegen tot een oude kaas gerijpt.

U kunt de kaas gebruikten zoals u gewend bent te doen, b.v. als broodbeleg of uit het vuistje.

Per huishouden is maar één formulier bijgevoegd.
Hierop is een etiket met de naam van een van de huisgenoten geplakt. Deze persoon hebben wij gekenmerkt als representant(e) van het huishouden. Dit houdt niet in dat deze ook het formulier moet invullen of in andere situaties het produkt moet bereiden. Een van de andere huisgenoten mag dit natuurlijk ook doen. Stelt u er prijs op dat een andere huisgenoot voortaan wordt aangeschreven als representant(e) dan zullen wij dat graag veranderen.

Wilt u het formulier bij uw kontaktpersoon inleveren.

Wij wensen u veel plezier met deze proef en hopen op uw medewerking.

De proefleiding.

BIJLAGE 2

Vragenformulier thuispanel onderzoek kaas

Wilt u de gekozen antwoordnummers onderaan het formulier invullen?

A. Wat is volgens u de leeftijd van deze kaas?	1. jong 2. jong-belegen 3. belegen 4. extra-belegen 5. oud
B. Hoe heeft u deze kaas gegeten?	1. uit het vuistje 2. als broodbeleg 3. anders nl. ....
C. Wat bepaalt voor u de leeftijd van kaas?	1. smaak 2. struktuur (stevigheid, smeuigheid enz.) 3. smaak en struktuur 4. anders nl. ....
D. Let u op de leeftijd van kaas bij het kopen?	1. altijd 2. meestal wel 3. meestal niet 4. nooit
E. Op welke manier kiest u kaas van een bepaalde leeftijd?	1. door te vragen 2. door te proeven 3. door te voelen 4. door het etiket te lezen
F. Komt de aangegeven leeftijd overeen met wat u er van verwacht?	1. altijd 2. meestal wel 3. meestal niet 4. nooit
G. Heeft u behoefte aan een betere leeftijdsaanduiding bij kaas?	1. ja 2. nee 3. geen mening
H. Waar koopt u meestal kaas	1. kaaswinkel 2. zuivelhandel 3. grootwinkelbedrijf (voorverpakte kaas) 4. grootwinkelbedrijf (vers van het mes) 5. markt 6. boerderij
I. Hoeveel kaas koopt u per week?	ca. .... kg
J. Van welke leeftijd is de kaas die u meestal koopt	1. jong 2. jong-belegen 3. belegen 4. extra-belegen 5. oud 6. overjarig

Antwoorden: A ..... E ..... J ..... B ..... F ..... C ..... G ..... D ..... H	Hieronder niets invullen dd. afg. dec dd. inn dec/jan

8417.18

UNIFORM PROGRAM PACKAGE

VERSION UPP-4.0 JANUARY 1981
SPRENGER INSTITUUT 22-Mar-83 02:50 PM

```
'REFERENCE'    SPECIFIED   Onderzoek kaas (test 4);
'NVAR'         SPECIFIED    22
'NSUBSET'      SPECIFIED    4
'WEIGHT'       SPECIFIED   IN VAR. 0
'NOBS'         SPECIFIED   108,76,120,112,
'VARNAME'      SPECIFIED   DEELNNR,INSTNR,CONTNR,HHNR,DEELNPHH,HHPCONT,SOORTNR,
                           LEEFTIJD,SEXENR,OORD. RIJPHEID,CONS.WIJZE,KRITERIUM,
                           KOOPGEDRAG,MANIER,VERWACHTING,LEEFTIJDAAND.,KANAAL,
                           HOEVEELHEID,KOOPRIJPHEID,AANT.DGN.RETOUR,CODE,
                           H.H.PER PERSOON,
'SUBNAME'      SPECIFIED   S.I.,P.F.W.,RIKILT,I.P.S.,
'DECIMAL'      DEFAULT     ALL 0
'MISSING'      SPECIFIED   0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,
'DATA'         SPECIFIED
```

SAVED DATA STRUCTURE:

```
'REFERENCE'    Onderzoek kaas (test 4);

'NVAR'          22

'NSUB'          4

'WEIGHT'        0   (WEIGHT ONE)
```

SUBSETS:

NR.	'SUBNAME'	'NOBS'
1	S.I.	108
2	P.F.W.	76
3	RIKILT	120
4	I.P.S.	112

VARIABLES:

NR.	'VARNAME'	'MISSING'	MINIMUM	MAXIMUM	N-MISSING
1	DEELNNR	0	2	4368	0
2	INSTNR	0	1	4	0
3	CONTNR	0	1	4055	0
4	HHNR	0	1	4112	0
5	DEELNPHH	0	1	9	0
6	HHPCONT	0	1	3	358
7	SOORTNR	0	1	1	0
8	LEEFTIJD	0	19	82	0
9	SEXENR	0	1	2	0
10	OORD. RIJPHEID	0	1	3	15
11	CONS.WIJZE	0	1	4	15
12	KRITERIUM	0	1	4	15
13	KOOPGEDRAG	0	1	4	16
14	MANIER	0	1	8	15
15	VERWACHTING	0	1	3	15
16	LEEFTIJDAAND.	0	1	3	15
17	KANAAL	0	1	11	15
18	HOEVEELHEID	0	.1	3	21
19	KOOPRIJPHEID	0	1	12	16
20	AANT.DGN.RETOUR	0	1	43	20
21	CODE	0	1	2	14
22	H.H.PER PERSOON	0	.04	1.75	21

CREATION OF 'SYSFILE' TEST4.UPS COMPLETED